

Målnummer: UM1048-06**Avdelning:** 5**Avgörandedatum:** 2007-06-25

Rubrik: Den som ansöker om svenskt medborgarskap och som har dömts till påföljd för brott har inte uppfyllt kravet på hederligt levnadssätt förrän viss karenstid förflutit. Vid beräkningen av karenstidens längd skall en helhetsbedömning av omständigheterna göras där de riktlinjer som angetts i förarbetena utgör utgångspunkten. Vid en sådan prövning är upprepade brottslighet en försvårande omständighet som kan förlänga karenstiden.

Lagrum: 11 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Rättsfall:

REFERAT

A ansökte om svenskt medborgarskap. Under utredningen hos Migrationsverket begärdes ett utdrag från Rikspolisstyrelsens belastningsregister, i vilket noteringar fanns under fyra avsnitt. A dömdes dels i februari 1990 för misshandel och olaga hot till fängelse i två månader, dels i november 1990 för mordbrand, olaga hot, skadegörelse, våld mot tjänsteman, hot mot tjänsteman, våldsam motstånd och övergrepp i rättssak till fängelse ett år och sex månader, dels i november 1994 för rån till fängelse tre år. Från det sistnämnda fängelsestraffet blev han villkorligt frigiven i augusti 1996 och prøvotiden gick ut i augusti 1997. Av registerutdraget framgick även att A i maj 2001 godkänt ett strafföreläggande rörande olovlig körning med påföljden 30 dagsböter á 30 kr.

Migrationsverket avslog ansökan den 11 maj 2006 och yttrade. Enligt 11 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap gäller att den som vill bli svensk medborgare genom ansökan (naturalisation) bl.a. måste ha haft och kan förväntas komma ha ett hederligt levnadssätt. Det krävs således att den som vill bli svensk medborgare har levt ett skötsamt och hederligt liv och även i framtiden kan förväntas komma att leva på ett sådant sätt. - Om den sökande har begått brott kan detta medföra avslag på ansökan. Det skall enligt praxis förflyta en viss tid från det att brottet begicks till dess att sökanden kan bli svensk medborgare. Vid upprepade brottslighet tillämpas längre karenstider än vad som är fallet vid enstaka brott. - Du har vid upprepade tillfällen lagförts för brott. Bland annat har du den 18 november 1994, av Hovrätten över Skåne och Blekinge, dömts till fängelse i tre år för rån den 21 augusti 1994. Du blev villkorligt frigiven den 21 augusti 1996 och prøvotiden gick ut den 21 augusti 1997. - Du har kommenterat ovanstående uppgifter. - Du uppfyller inte villkoret om ett hederligt levnadssätt enligt 11 § medborgarskapslagen. Migrationsverket har inte funnit skäl att göra undantag från detta villkor. Ansökan skall därför avslås.

A överklagade Migrationsverkets beslut och yrkade att han skulle beviljas svenskt medborgarskap. Till stöd för sin talan anförde han i huvudsak följande. När han kom till Sverige i slutet av 1980-talet kom han direkt från ett krig. Som soldat i irakiska armén hade han under sex månaders tid deltagit i kriget mellan Iran och Irak, men deserterat och lyckats fly till Sverige. Han hade många problem med sig när han kom till Sverige, bl.a. med aggressivitet. I dag är han, drygt 15 år senare, en helt annan person utan något problem med t.ex. aggressivitet. Han är en lugn person som, förutom en olovlig körning i mars år

2001, levtt skötsamt i alla avseenden i cirka 10 års tid efter att han fullgjort verkställigheten av sitt fängelsestraff om tre år. Beträffande den olovliga körningen är han numera innehavare av ett giltigt körkort, varför det inte heller beträffande denna typ av brott finns någon återfallsrisk. Han har nu skött sig under en längre tid än vad som föreskrivs i riktlinjerna beträffande s.k. karenstid. Han måste också anses ha uppfyllt kravet på en något längre karenstid, p.g.a. den s.k. upprepade brottsligheten. Sammantaget uppfyller han kravet på hederligt levnadssätt i 11 § lagen om svenskt medborgarskap.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Länsrätten i Stockholms län, migrationsdomstolen (2006-11-02, Beck-Friis), yttrande:

För att en utlänning som gjort sig skyldig till brott skall kunna tas upp till svensk medborgare, måste en viss tid (karenstid) ha förflutit sedan brottet begicks eller - om t.ex. längre fängelsestraff dömts ut - från det att straffet för brottet verkställts. Som riktpunkt är karenstiden för ett treårigt fängelsestraff cirka åtta och ett halvt år från det att straffet verkställts. Vid upprepade brottslighet kan det finnas skäl att tillämpa något längre karenstid. Det måste dock ske en individuell prövning i varje enskilt fall (se prop. 1994/95:179 s. 58 f).

Enligt 26 kap. 24 § brottsbalken skall ett straff anses till fullo verkställt vid prøvotidens utgång, om villkorligt medgiven frihet inte längre kan förklaras förverkad.

I målet är upplyst att A i februari 1990 dömts till fängelse i två månader och i november samma år till fängelse i ett år och sex månader samt i november 1994 till fängelse i tre år. Prövotiden för det treåriga fängelsestraffet löpte ut den 21 augusti 1997. I maj 2001 fick A ett strafföreläggande på 30 dagsböter för olovlig körning. I övrigt har han inga skulder eller andra anmärkningar.

Migrationsdomstolens bedömning

Som riktpunkt löpte karenstiden för den senaste fängelsedom ut i februari 2006. Migrationsverket fattade sitt beslut den 11 maj 2006. Med hänsyn till den längre karenstid som bör gälla vid upprepade brottslighet finner migrationsdomstolen i likhet med Migrationsverket att A inte ännu har uppfyllt kravet på hederligt levnadssätt. Det finns inte heller skäl att medge dispens från detta krav. Överklagandet skall därför avslås.

A överklagade domen till Migrationsöverdomstolen och anförde bl.a. följande. Det skall alltid göras en individuell prövning i medborgarskapsärenden. Han har i dag skött sig under en längre tid än vad som föreskrivs i de riktlinjer som ges i förarbetena beträffande s.k. karenstid. Han måste också anses ha uppfyllt kravet på något längre karenstid p.g.a. den s.k. upprepade brottsligheten. En förlängning med minst två år av karenstiden kan inte sägas stå i överensstämmelse med uttalandena i förarbetena om krav på en något längre karenstid, eftersom det strider mot vad som i normalt språkbruk avses med uttrycket något längre. Två års förlängning är en icke obetydlig, för att inte säga avsevärd, förlängning av karenstiden.

Migrationsverket bestred bifall och anförde bl.a. följande. Enligt verkets mening bör karenstiden, mot bakgrund av den brottslighet A gjort sig skyldig till, förlängas med minst två år räknat från februari 2006.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2007-06-25, Wahlqvist, Jonson, Wendleby, referent), yttrande:

Tillämplig bestämmelse m.m.

Enligt 11 § lagen om svenskt medborgarskap (MedbL) kan en utlänning efter ansökan beviljas svenskt medborgarskap (naturaliseras) om han eller hon har

1. styrkt sin identitet,
2. fyllt arton år,
3. permanent uppehållstillstånd i Sverige,
4. hemvist här i landet
 - a) sedan två år i fråga om dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare,
 - b) sedan fyra år i fråga om den som är statslös eller att bedöma som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716),
 - c) sedan fem år i fråga om övriga utlänningar, och
5. haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt.

Naturalisation innebär att en utlänning under vissa givna förutsättningar beviljas svenskt medborgarskap. Någon absolut rätt till medborgarskap föreligger inte, även om villkoren i och för sig är uppfyllda. I prövningen måste också vissa skötsamhetskrav kunna beaktas. Förhållandena kan vara sådana att det skulle framstå som stötande för rättskänslan att bevilja sökanden svenskt medborgarskap (prop. 1975/76:136 s. 34 f.). Prövning av medborgarskap innefattar således en exklusiv rätt för staten att, efter en diskretionär prövning inom ramen för en rimlig tolkning av medborgarskapslagstiftningen, avgöra om en person bör tas upp till svensk medborgare eller inte. Ett naturalisationsbeslut kan därför inte fullt ut jämföras med beslut om uppehållstillstånd (prop. 1997/98:178 s. 15).

Villkoret i 11 § 5 MedbL att utlänningen skall "ha haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt" överensstämmer i sak med begreppet "hederlig vandel" i äldre lagstiftning. Någon ytterligare precisering av kravet på hederligt levnadssätt finns inte i lagen utan denna fråga har överlämnats till rättspraxis (prop. 1999/2000:147 s. 47 f. och 77).

Kravet på hederlig vandel innebär inte att en person som vid något tillfälle begått brott för all framtid bör vara utesluten från möjligheten att erhålla svenskt medborgarskap (jfr prop. 1994/95:179 s. 29).

Tyngdpunkten i prövningen av levnadssättet skall ligga på en prognos av sökandens framtida levnadssätt. Prognosen skall göras mot bakgrund av sökandens tidigare levnadssätt. Karenstiden som skall ha förflutit innan en utlänning som begått brott tas upp till svensk medborgare skall fastställas efter en bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. De karenstider som anges i förarbetena skall endast ses som riktlinjer och en individuell prövning skall alltid göras. Det kan således finnas skäl att underskrida de föreslagna karenstiderna när det är fråga om brott där återfallsrisken generellt sett måste bedömas som mycket låg som t.ex. vid vissa oäktsamhetsbrott. Å andra sidan kan det finnas skäl att tillämpa något längre karenstid för den som under vistelsen här vid upprepade tillfällen dömts för brott, särskilt då det i brottsbilden ingår mycket grova brott. Detsamma gäller om prövningen i medborgarskapsärendet ligger nära i tiden efter straffets avtjänande (se prop. 1994/95:179 s. 57-60).

I prop. 1994/95:179 s.179 redovisar regeringen ett förslag lämnat av Utvisningsutredningen till vilka karenstider som bör tillämpas vid olika påföljder för brott. Regeringen konstaterar i detta sammanhang att de föreslagna tiderna är väl avvägda och kan ses som riktlinjer för bedömningen.

För de påföljder som är aktuella i målet lämnas i propositionen (prop. 1994/95:179 s.179) följande riktlinjer för karenstider:

- 30 dagsböter, 1 år efter brottets begående,
- fängelse 1 månad, 4 år efter brottets begående,
- fängelse 4 månader, 5 år efter brottets begående,
- fängelse 1 år, 7 år efter brottets begående,
- fängelse 2 år, 8 år efter verkställt straff och
- fängelse 4 år, 9 år efter verkställt straff.

Migrationsöverdomstolens bedömning

Frågan i målet är vilken karenstid som kan anses vara rimlig efter den typ av upprepad brottslighet som A har gjort sig skyldig till med beaktande av samtliga nu kända omständigheter.

I 11 § MedbL regleras under vilka förutsättningar svenskt medborgarskap kan beviljas. Att lagstiftaren valt rekvisitet "kan beviljas" i 11 § MedbL beror på att en enskild inte har någon absolut rätt att beviljas svenskt medborgarskap. Prövning av medborgarskap utgör istället en exklusiv rätt för staten att, efter en diskretionär prövning inom ramen för en rimlig tolkning av medborgarskapslagstiftningen, avgöra om en person bör tas upp till svensk medborgare eller inte. Sett i detta ljus måste uttalanden i propositioner ges stor tyngd när de uppställda kraven i 11 § MedbL skall tolkas. Ett annat sätt att uttrycka detta är att regeringen genom sådana uttalanden har gett företrädarna för den svenska staten - i dagsläget Migrationsverket och migrationsdomstolarna - vägledning vad staten bör beakta i den diskretionära prövningen av medborgarskap.

Vid bedömningen av karenstidens längd har det i förarbetena intagits en tabell med riktlinjer för vad som av lagstiftaren anses som rimliga karenstider. Karenstiderna i tabellen har inte tagits in i lagtexten men måste ändå, mot bakgrund av den diskretionära prövning staten har att göra, ses som riktlinjer för de som har att tillämpa MedbL i naturalisationsärenden och mål.

Givetvis måste en helhetsbedömning av omständigheterna i varje ärende göras, vilket innebär att såväl förmildrande som försvårande omständigheter måste vägas in. Enligt förarbetsuttalandena kan det finnas skäl att tillämpa något längre karenstid för den som under vistelsen här vid upprepade tillfällen dömts för brott, särskilt då det i brottsbilden ingår mycket grova brott. Upprepad brottslighet får således ses som en försvårande omständighet och detta särskilt om det är fråga om grov brottslighet eller våldsbrottslighet.

Det är den enskilde i egenskap av sökande som har bevisbördan för att förutsättningarna för medborgarskap föreligger. Migrationsverket har vid sidan av detta visst ansvar att vägleda den enskilde vilken ytterligare utredning som kan behövas (jfr prop. 1975/76:136 s. 35).

Med utgångspunkt från vad som nu anförts görs följande bedömning i A:s fall.

Prövotiden för den senaste fängelsedom gick enligt uppgift ut i augusti 1997. Den domen avsåg ett fängelsestraff på tre år för rån. Karenstiden skall, enligt riktlinjerna i propositionen, vara åtta och ett halvt år. Utifrån denna bedömning skulle A kunna beviljas svenskt medborgarskap tidigast i februari 2006, vilket migrationsdomstolen också konstaterat.

I målet finns emellertid skäl att beakta flera försvårande omständigheter, vilket gör att karenstiden måste förlängas. A har gjort sig skyldig till ett stort antal olika våldsbrott och andra allvarliga brott, som övergrepp i rättssak. Han har även dömts till fängelsestraff vid tre olika tillfällen. Dessa omständigheter är i sig tillräckliga för att förlänga den i riktlinjerna angivna karenstiden. Då det även måste vägas in att brotten begåtts för relativt lång tid sedan finner Migrationsöverdomstolen att den karenstid som anges för påföljden tre års fängelse i tabellen kan förlängas med minst två år.

Till detta kommer att A i maj 2001, under den karenstid som löpt på grund av påföljden tre års fängelse, gjort sig skyldig till olovlig körning och godkänt ett strafföreläggande om 30 dagsböter á 30 kr. Enligt riktlinjerna skulle detta brott ensamt ha gett en karenstid om ett år räknat från brottets begående. Trots att det i detta fall rör sig om ett brott som begåtts under den karenstid som löpte på grund av fängelsedomens avseende rån och det inte rör sig om ett grovt brott finns det - mot bakgrund av att A flera gånger tidigare återfallit i brott - skäl att även beakta den olovliga körningen när karenstiden bestäms. Eftersom det gått en relativt lång tid sedan detta brott begicks och då A såvitt känt inte har lagförts för något ytterligare brott kan den karenstid som skall läggas till den redan tidigare förlängda karenstiden bestämmas till sex månader.

A har påstått att han tidigare har haft problem med aggressivitet men att han nu är en helt annan människa. Detta påstående, som inte ens stöds av psykiatrisk bevisning i form av läkarintyg, kan inte leda till att karenstiden skall förkortas. Några andra omständigheter, som skulle kunna vara förmildrande, har inte framkommit i målet.

Efter en sammantagen bedömning av samtliga omständigheter finner Migrationsöverdomstolen att karenstiden - baserad på de uppgifter som är kända i dag - kan bestämmas till minst elva år räknat fr.o.m. augusti 1997, d.v.s. med två och ett halvt års förlängning i förhållande till de riktlinjer som har angetts i förarbetena. Eftersom denna karenstid ännu inte passerats skall överklagandet avslås.

Migrationsöverdomstolens domslut: Migrationsöverdomstolen avslår överklagandet.

Sökord: Diskretionär prövning; Hederligt levnadssätt; Karenstid; Medborgarskap; Naturalisation; Riktlinjer

Litteratur: Prop. 1975/76:136, s. 34 f.; Prop. 1994/95:179, s. 29, 57 f.f. och 179; Prop. 1997/98:178, s. 15; Prop. 1999/2000:147, s. 47 f. och 77
